

חידושו של מקרא

פרשת נח

ואם כדי למימר דהדגים שאינם בחרבה לא מתו, ולכך נאמר כל זה למימר דרך בחרבה מתו, עדיין יקשה למאי בעינן למימר כל הני, למה לא די למימר מיד על הפסוק הקודם כל אשר בחרבה מתו, או למימר כל השרץ השרץ בחרבה וכדומה, אבל כל הפסוק הזה למאי נאמר.

עוד קשה למה גבי המשך הכתוב וימח את כל היקום אשר על פני האדמה, חזר הכתוב לפרט כל הני שוב, מאדם עד בהמה עד רמש ועד עוף השמים, הרי כבר פירטן הכתוב לעיל גבי ויגוע כל בשר.

ועוד קשה למה שוב כתוב וימחו מן הארץ, הרי כבר כתיב וימח את כל היקום וכולל בו מאדם עד בהמה וכו'.

עוד קשה למה כאן גבי וימח כתיב אדם בתחלה ועוף השמים בסופו, ואילו בתחלה גבי ויגוע כל בשר כתיב איפכא, בתחלה בעוף ובבהמה, ורק בסופו כתיב וכל האדם.

עוד צריך ביאור בפרשה זו מה דכתיב ויגוע גבי מתי המבול, וכפי שהקשו בגמ' בבא בתרא (טז:) כל מיתה שיש בה גויעה זו היא מיתתן של צדיקים א"ל אין והא דור המבול א"ל אנן גויעה ואסיפה קאמרינן, והיינו דגויעה זו היא מיתת הצדיקים שמתים בלא יסורין או חולי ובקל יוצאת רוחם מגופם, וממילא איך נאמר כן במתי

ויגוע כל בשר הרמש על הארץ בעוף ובבהמה ובחיה ובכל השרץ השרץ על הארץ וכל האדם: כל אשר נשמת רוח חיים באפיו מכל אשר בחרבה מתו: וימח את כל היקום אשר על פני האדמה מאדם עד בהמה עד רמש ועד עוף השמים וימחו מן הארץ וישאר אך נח ואשר אתו בתבה (ז, כא – כג). בפסוקים אלו המבארים מה עבר מן העולם במבול, צריך ביאור בכמה עניינים.

בתחלה צריך ביאור שינוי הלשונות שמצינו בפסוקים, דבתחלה כתיב 'ויגוע' כל בשר, ואח"כ כל אשר בחרבה 'מתו', ואילו אח"כ כתיב 'וימח' את כל היקום, דלמה נשתנו הלשונות לג' מיני לשונות.

ובשלמא וימח כיון דאיירי בכל היקום והיינו גם באדמה, לכך ניחא יותר לשון זה, אבל למה פעם אחת כתיב ויגוע ופעם אחת מתו.

ובאמת כבר מצינו כמה פעמים בתורה כפל לשון זה של ויגוע וימת, וצריך ביאור מה החילוק ביניהם ולמאי בעינן שני אלו.

עוד צריך ביאור למה כתיב כל אשר נשמת רוח חיים באפיו מכל אשר בחרבה מתו, הרי כבר נאמר להדיא בפירוט בעוף בבהמה ובחיה ובכל השרץ ובכל האדם, ומה נוסף בהא דכתיב כל אשר רוח חיים באפיו.

מבול, ותירצו כגמ' דמיתת הצדיקים היינו בגויעה ואסיפה אבל בגויעה לבד אין זה מיתת הצדיקים.

ובזה ניחא למה בכל התורה כתיב ויגוע וימת, היינו הגויעה היא לגבי אופן המיתת דבקל יצא רוחם מגופם בלא יסורין וחולי, ואילו וימת הוא על מה שמת אותו אדם.

אבל עדיין צריך ביאור מה החילוק בין גויעה לבד לגויעה ואסיפה.

ואולי יש לומר דיש כאן כמה דברים שעבר על היקום ועל הבעלי החיים שעליו בזמן המבול, והיינו דבתחלה גוע כל בשר שיצא הרוח מגופם, אבל לגבי מיתת אולי לא מתו מיד אלא שעדיין סבלה נפשם ורוחם מן המות, רק לגבי הגוף היא דהיה הדבר בקל ומיד, וזהו משום דוימח את כל היקום, דהיות שוימח בפעם אחת, ממילא גם רוחם יצאה מיד מגופם, דגופם נאבד כלא היה במחיה מוחלטת מיד, אבל אולי עדיין סבלה רוחם מן המות ולא באה למקומה מיד, וזהו מה שלא זכו לה כהצדיקים, דבצדיקים לא רק הגויעה היא מיד אלא מיד גם נאספים אל עמם ואל מקומם אל כור מחצבתם, דממילא אין בהם שום ייסורין כלל, וזהו גויעה ואסיפה שנאמר בהם.

דממילא ניחא למה בתחילה כתיב ויגוע כל בשר דזה היה מיד, אבל מה שמתו היינו גמר המות לגמרי לא היה מיד בגויעתם אלא אח"כ מתו, וזהו כל אשר רוח חיים באפיו מכל אשר בחרבה מתו, היינו דרוחם היינו הרוח חיים שהיה באפם לא מיד מתו אלא סבלו עד שמתו, הגם דגופם כבר נמחה עם כל היקום.

ואולי לפי זה ביאור הא דמכל אשר בחרבה הוא לא רק למעט הדגים, אלא גם בא לבאר הא דגופם נמחה ורוחם עדיין סבל, דעל שהיה בחרבה שנחרב היקום וגופם בכלל, מכל מקום רק אח"כ מתו ולא זכו לאסיפה מיד כהצדיקים.

ולכך אמר הכתוב בעוף ובבהמה וכו' ורק בסופו וכל האדם, דהתחיל הכתוב מן הקל אל הכבד דבריות קטנות כעופות וכדומה גועו, ואח"כ המשיך הכתוב לבהמה וחיות, ואח"כ לשרץ השרץ על הארץ דהוא נמחה עם האדמה שתחתיו, דהיות ויותר יניקה ואחיזה יש לו באדמה לכך נמחה רק עם האדמה, ורק אח"כ האדם דהוא בריה גדולה וחשובה יותר, דגם הם גועו יחד כולם.

ומשא"כ אח"כ לגבי וימח את כל היקום, דבא הכתוב לומר גדולת הקב"ה מה שמחה את כל היקום, התחיל בכבד אל הקל, דאת כל היקום כולו מחה, ובכלל זה האדם דהוא בריה גדולה וחשובה, ובחמה עד רמש ועוף השמים.

והיינו דפסוק זה של וימח בא לבאר האיך היה מה דכתיב קודם לכן ויגוע ואח"כ מתו, דזה היה משום דוימח את כל היקום, דגופם נמחה לגמרי מיד ולכך היה בהם גויעה ואח"כ גם רוחם מת לגמרי וכו"ל.

ומבאר הכתוב מהיכן נמחו והיינו וימחו מן הארץ, דלכך כתיב שוב וימחו מן הארץ.

ויעזור ה' שימחה כל הרע מן העולם ונזכה וישאר אך נח ואשר אתו בתבה אלו כלל ישראל האוחזים בתורת ה' ובמצוותיו אמן.

יוצא לאור ע"י הר"ר זלמן חיים הומינר הי"ו, מחבר גליון 'דפירשנו' על הדף היומי, קרית קרעטשניף רחובות.

להנצחות ולרשימת תפוצה וכן לכל ענייני הגיליון ניתן לפנות למס' פאלפון 0533132203 או למייל sh0533132203@gmail.com